

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.
Subscription per year \$4.00
Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
газета для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
Видає Товариство "Українських Робітничих Вістей".
Передплата на рік \$4.00
Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS,
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непомічених в газеті рукописів не звертається, хіба що дописувачеві ви-
разно зазначити, що бажав звороту своєї рукописи на випадок її непоміщен-
ня та залучити поштову марку на її пересилку.

ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ В БОЛГАРІЇ.

Минулої суботи в Болгарії відбувся державний пере-
ворот. Селянське правительство Стамбульського зістало пова-
лене, а на його місце прийшло до влади буржуазне правитель-
ство з проф. Цанкова на чолі. Перевороту доконала буржу-
азія руками резервних офіцерів, при допомозі чинної армії.
Молодий король Борис був втаємничений в заговор проти ре-
жиму Стамбульського і вповні одобрив нове правительство
Цанкова, коли воно прийшло до влади. Одним із перших ак-
тів нового правительства була його заява, що воно буде лю-
дяним супроти аліантів і виповнить всі зобов'язання, наложе-
ні на Болгарію Версальським договором. Нове правительство
проголосило також в краю воєнний стан та завололо цензуру.

Про характер перевороту вісти є зовсім суперечні. Офіці-
альні повідомлення з Софії подають, що переворот відбувся без
проливу крові, та не згадують нічого про повстання проти но-
вого правительства. Натомість інші донесення — кажуть, що
підчас перевороту загинуло до 100 осіб, як також що підчас роз-
оруження регіменту війська в Софії, який не хотів прилучити-
ся до заговорників, прийшло до боротьби, в якій убито 80 жан-
дармів.

Також суперечні є відомості про судбу самого Стамбу-
льського. Перше офіційне донесення з Софії говорило, що
Стамбульського арештовано минулого тижня в п'ятницю ве-
чером на залізничній стації в Софії, коли він повернувся зі свого
родиноного села Саявоніц, де він в останніх часах перебував.
Інші знова донесення кажуть, що Стамбульського разом з його
малою селянською "армією" облягає в однім селі регулярне
військо нового правительства, то знова що Стамбульський ор-
ганізує а та вже й веде сильні відділи селян та гірських верхів-
ців на столицю Софію, а це інші вісти кажуть, що Стамбуль-
ський утік за горами на кони з краю. В кождім разі перша офі-
ційна відомість з Софії про арештовання Стамбульського не
є ні звідки потвердження. Так що більше як певним остає, що
Стамбульський не є в руках нового правительства.

Як доносять депеші з Європи, новому режимові в Болгарії
не йде так легко. Проти буржуазного правительства Цанкова
поставляють селяне. Крім згаданих вже вістей про те, що Стам-
бульський організує і веде селянські відділи на Софію, також
інші донесення повідомляють про селянські повстання. І так
депеша з Българоуду доносить на підставі відомостей з Болгарії,
що-фух проти нового правительства стає шораз сильніш-
ий. Селяне організуються на півночі, особливо в Плевні і
Враці, і в кількох місцях перервано залізничну лінію. Інша зно-
ва депеша з Българоуду подає, що з північних гір на Софію спо-
нуть "дикі селянські банди" в числі від 10.000 до 15.000 людей,
які загрожують новому режимові поваленням. В югослав-
ських політичних кругах уважають, що ці селяне-повстанці мо-
жуть віднести перемогу. Вже тепер сторонники Стамбульського
перевисають числом сили правительства Цанкова і селян-
ський рух, який має за собою 85 процент всієї Болгарії, має ви-
глядя захопити назад владу. На случай побіди селян ко-
роль Борис може втратити свій трон а можливо і свою голову,
так як він був в порозумінню з заговорниками. До цих доне-
сень треба ще додати заяву болгарського посольства в Парижі,
в якій сказано, що "болгарська добровольча армія в числі
100.000 людей все збільшується і готується покинути узупа-
торів", себто правительство Цанкова. Ця заява є оперта на о-
фіційній депеші від Н. Даскалова, болгарського міністра в
Празі. Далше заява каже, що ці війська стережуть границі
і передмість Софії. Наколи-б ця вістка про сотисичну армію
була правдива, так нема сумніву, що правительству Цанкова
довго не жити. Однак не можна бути цілковито певним ні
за одну з наведених відомостей. Кілько в цих правди, покаже
найближча будучність.

Повалене правительство Стамбульського за часів свого
правління не дуже підчинялося аліантським приказам, як це
роблять інші побіджені або малі держави після заключення
Версальського договору. Рік тому назад аліантська репара-
ційна комісія хотіла завести контролю над фінансами Болгарії,
так як болгарське правительство казало, що не має звідки пла-
тити наложеного на Болгарію воєнного відшкодування. Однак
Стамбульський заперечував проти такогочастири аліантів
і зажадав натомість, щоб аліанти назначили комісію, яка би
розслідила, наскільки Болгарія спосіба платити. А при кінці
січня цього року Стамбульський заявив в болгарськім парла-
менті, що який ананта кончею домагалася від Болгарії воєн-
ного відшкодування, то Болгарія може сплатити його трупами
буржуазії. Тому характеристичним є заява нового правитель-
ства Цанкова, що воно буде виповнити всі зобов'язання, наложі-
ні на Болгарію Версальським договором, як також прире-
чення заграничних посівів в Болгарії помагати новому прави-
тельству. Це свідчить, що аліантські представники в Софії
сприяти недавньому переворотові і правдоподібно помагаю його
здійснити, а може навіть й самі його упрямували.

За правління Стамбульського узянено також минулої
осени буших міністрів з кабінетів Гучкова, Данева і Малинова
та народним голосуванням узано їх винними за втягнення
Болгарії в світову війну. Вони зістали засуджені на в'язницю
і аж тепер вийшли на волю. Декотрі засуджені экс-міністри на-
ходяться за ґратицею.

Режим Стамбульського відзначився ще ухваленням в пар-
ламенті кількох оригінальних законів. Десь около два роки
тому назад в Болгарії ухвалено закон, що кожда особа в краю,
мущина чи жінщина, мусить виконати в протягу року певну
кількість праці. Очевидно цей закон був звернений проти
буржуазії і взагалі багатів-дармоїдів, що ціле своє життя
ніколи нічого не роблять, тільки розкошують. Знова же цього
року, нарі місяців тому назад, Стамбульський перевів закон,
що комуністи даної місцевости, коли їх є більше як 20, мають
жити спільно комунію. А ось недавно тому, дня 5. червня, де-
пеша з Софії доносила, що в болгарськім парламенті мається
на слідуючий день внести законопроект, на підставі которого
паскари будуть підпадати публічному биттю нагаями, конфіс-

кації їх майна і заборони на завісідя торгувати. Це була відно-
вля правительства на многі зажалення, що через спекуляцію
збільшились безпотно кошт прожитку. Само собою зрозу-
міле, що за такі закони буржуазія не могла любити правитель-
ства Стамбульського.

З Радянськими Републіками правительство Стамбуль-
ського не навізало було дипломатичних зносив, хоч Стамбу-
льський заявив був свого часу на зїзді своєї партії, що Болга-
рія простиғає руку новій Росії.

Закоплення буржуазією влади в Болгарії є дальшим зміц-
ненням європейської реакції. Кілька тижнів тому назад країно
праві елементи взяли верх в Польщі, перетягнувши на свою
сторону богатих хлопів з Вігосом на чолі, а минавшого тижня
буржуазія прийшла до влади в Болгарії, поваливши селянське
правительство Стамбульського. На ці події повинно зверну-
ти пильну увагу європейське робітництво, позаяк зріст реакції
є ударом як для него самого, так і для міжнародного пролета-
ріату взагалі.

ДЕМОКРАТІЯ, ЧИ ДИКТАТУРА?

В сучасній повоєнній добі
капіталізм показав ясно, що
"демократія" пережилася, ста-
ла зайвою, що від неї нічо
жак не від пустої фантазії на-
діяється неможливі. Економічні фор-
ми суспільного життя, та ви-
пливають із них класові проти-
вистави, розрослись вже до цієї
міри, що рамці "демократії"
стали для них вже за тісні, так
що зараз вони майже не існують.

На місце демократії, випли-
вають на верх життя нові фор-
ми суспільного ладу. З одного
боку це Спілка Соціалістичних
Радянських Републік, диктату-
ра пролетаріату, з другого бо-
ку фашизм, диктатура буржу-
азії, диктатура капіталу.

"Перше явище загальної знане,
доволі вже освітлене, його ідея
зовсім не нова, бо наукою об-
грунтована Марксом. Та за те
друге явище — фашизм, це
щось зовсім нове, принагідне,
але за те у своїй суті небезпеч-
не, а головню для робітничої
класи.

Щоби як слід зрозуміти не-
безпеку фашизму, треба позна-
комитися з ним ближше.

Головним героєм фашизму
являється тепер Муссоліні в І-
талії, та істиче фашизм теж і в
інших краях.

Творцями фашистської ор-
ганізації, яка в Італії здобула
владу та завела диктатуру бур-
жуазії, були люди з різних по-
літичних таборів від консерва-
тивистів аж до анархістів. Це ті,
що їх втягнуло в рр. 1914—15 в
Італії у світову війну. Вони ки-
нули тоді клич оборони вітчиз-
ни, під яким скривалися їх са-
моблюбі цілі. Війна для Італії
скінчилась побідною. Ідея фа-
шистів зросла в сили, їх "віт-
чизна" вийшла на війні добре.
Та ба. Цілі маси здемобілізо-
ваних ювенілів, старшин, офі-
церів, інтелігенції вернувши
домів, застали у побідній віт-
чизні, в "великій" Італії, доріж-
ню, брак праці, голод, нужду.
Недоволення зросло та пе-
реносилося на другі верстви
населення, ставало чимраз силь-
нійше, пхало ці недоволені
маси в соціалістичну партію,
яка відносила ворожо до вій-
ни та давно предказувала такі
сумні і наслідки.

Та провідники соціалістичної
партії не зуміли і не мали від-
ваги сповити завдань, які на
них вложила сучасна хвиля. За-
мість повести маси до соціаль-
ної революції, вони прикинули
до демократії і не хотіли на-
в'язати приймати до партії демо-
білізованих, бо, мовляв, вони
були на війні, а партія виступа-
ла проти війни.

Життя однак сильніше по-
казалося за всі формули та
приписи "демократії". Робіт-
ники визискували до крайно-
сти, яким загрожало безробі-
ття та мареву голоду, самочи-
но, без відома і проти волі
провідників, стали займати од-
ну фабрику за другою та соці-
алізувати їх. Настав револю-
ційний настрій, цілий капі-
талістичний світ задрожав з жа-
ху, думав, що настав кінець
його панованню.

Та цей рух був незорганізо-
ваний. Провідники італійської
Соціалдемократичної Партії
саботували цей рух, ввели ре-
волюційні працюючі маси в
блуд, вговорюючи в них, що
робітнича класа може бороть-
ся тільки парламентарним шля-
хом та тільки при допомозі здо-
бутків та парламентарних ре-
форм.

Зрада провідників партії
вийшла на шкідливу цілу робіт-

ничу класу, а зокрема розко-
ла саму партію. В ній по-
стала група т. зв. "максималі-
стів", які вважали, що треба
робітникам взяти в свої руки
владу та проголосити диктатуру
пролетаріату, і т. зв. "реформі-
стів", які знова цього не хоті-
ли. Буржуазія використала роз-
двоєння та нерішучість соці-
алістичної партії та перейшла
до наступу проти робітництва.
Видобала від робітників фаб-
рики та землю назад при помо-
чі війська і почала приміно-
вати терор. Це все відпихнуло
широкі маси від Соціалістич-
ної Партії.

Та брак праці, нужда, доріж-
ня і голод не зменшували не-
доволення. Це використали
фашисти і під проводом Мус-
соліні стали організувати тих
недоволених, обіцяючи їм,
що будуть могли жити з ім-
бажи та платені, на які скла-
дали фабрики і ділчі. Еко-
номічна криза задістувалася
кождим днем, зростало гасло
недоволення і добра пригідна
пора для "діла" фашистів. По-
чалися напади на робітників,
з початку в менше промислових
окolicях, а опісля і у фабрич-
них центрах.

Робітництво дорого прий-
шлося заплатити за зраду ре-
формістичних провідників Со-
ціалістичної Партії. Тисячі
гинули в боях з фашистами, ти-
сячі заперторено в тюрми. За-
продаючи капіталу, фашисти,
обороняючи капітал та його на-
силля, кинули знова клич "спа-
сання вітчизни". Всякий страйк,
всюду демонстрацію робітників
в цілі поліпшення незавидної
доли вважали фашисти проти-
державним та протипатріотич-
ним актом та здавали цілі
силу оружя.

Фашизм розрісся в нечувану
силу, так що оружжм захопив
політичну владу та встановив
диктатуру буржуазії. "Демо-
кратію" відкинуто в кут, як
стару непотрібну ганчірку. Фа-
шисти почали вводити в життя
всі прикази капіталу, звалою-
чи на робітничу класу всі тяга-
ри.

Та тут і починається сумерк
фашизму. Муссоліні дійшовши
до влади, проголосив демобі-
лізацію фашистів. Увірвався
декий заробок бандитам фа-
шистам. В їх рядах настало не-
доволення. До того причини-
лося ще й це, що "патріотич-
на" банда не зуміла дати собі
раду з державною машиною.
Нині фашизм переживає кризу
в Італії, бо немає ніякої дійсної
та розумної програми праці.
Диктатура фашизму стоїть над
пропастою. Дні фашизму почи-
лені.

Та організації фашистів існують
не тільки в Італії, вони є
скрізь. Всюди, де економіч-
на криза захитала суспільну бу-
дівлю, де є несподобані імпе-
ріалістичною війною політичні
та національні справи, існують
організації фашистів. Тво-
рих їх капіталізм та дрібноми-
шанство під покривом "спа-
сання вітчизни", а по правді для
охорони інтересів капіталу.
Організації фашистів є в Ні-
меччині, на Угорщині, є в Ю-
гославії, Чехословаччині, Поль-
щі, є навіть в Швейцарії (убій-
ство т. Воровського), є й у
Франції.

Є теж і українські фашисти в
Галичині. Вони виступають
проти Поляків і Радянської У-
країни. "Діло" недавно друку-
вало у своїй передовиці про-
граму італійських фашистів,
даючи тим же зрозуміння, що
збанкрутований табір Петру-

шевича, який іде тепер на
службу шляхетській Польщі,
підтримує фашистів. Попирає
їх і "Літературно-Науковий
Вістник". Мають вони і свій
власний орган "Заграда". Го-
лосно рекламують вони "спа-
сання вітчизни", стараються
втягнути в свої ряди селян і
робітників, але ціле вістря
звертають проти "матеріалі-
зму" селянських і робітничих
мас. Ходить ім о це, щоби під
покривом "спасання вітчизни"
дістати в свої руки владу.

Та укр. робітники і селяне
повинні пам'ятати, що ніякі "па-
тріотичні" організації не обо-
ронять їх інтересів, бо всі вони
є оборонцями капіталу. Для
робітника і селянського бідка-
ка один шлях остається прави-
льний — це шлях боротьби з ка-
піталізмом, коли іде о поправу
їх долі. Боротьба і то безпо-
середня, а не бідання, не про-
сьби і жебання шляхом пар-
ламентарних брехонь, не "де-
мократія", улюблена фраза
збанкрутованого капіталу, а
диктатура пролетаріату дасть
працюючим масам повне їх ви-
зволнення з неволі і нужди.

А. Ч.

Польська демократія істиче
тільки для буржуазії, а коли
ходить о робітничу партію, то
з неї самі адміністраційні вла-
сті сміються. Вистарчить на-
вести лише інтерв'ю з проле-
тарських посівів Ландуцького
і Крулівського в польській
соймі, а стане видним, якими
методами послуговується бур-
жуазна влада проти пролетар-
ських організацій і провідни-
ків.

Дня 28. двітія перевела по-
ліція Варшави ревізію в лю-
кало Центрального Комітету
Союза Пролетарів Села і Мі-
ста, розбила посольські бюрка
(нетикальність посівів) і мимо
того, що поліція не мала пись-
менного приказу на переведен-
ня ревізії, спровадила слюсара
і порозбивала всі шафи і бюр-
ка. Секретаря Союзу тов. Жар-
ського арештовано і передер-
жано три дні в тюрмі. На про-
тест секретаря, що це безпра-
вля, відповів переводчий реві-
зії комісар: "Можете, панове,
покинутися на право, ми
маємо силу і тому робимо, що
хочемо". Люкаль секретаріату
опечатано.

Того-ж самого дня сконфіс-
кувала поліція бюлетні-одно-
днівку Центрального Комітету
Спілки Пролетарів Села і Мі-
ста, мотивуючи це законом,
що Спілка Пролетаріату Села
і Міста не зареєстрована ані в
комісаріаті уряду, ані в міні-

стерстві внутрішніх справ, хо-
ча обіжних. Міністерства Вну-
трішніх Справ з дня 17. люто-
го 1920 р. каже, що політичні
партії не потребують себе ле-
галізувати. Права існують ли-
ше для буржуазії а коли хо-
дить про пролетаріат, то комі-
сар варшавської поліції п. А-
нуш каже, що він про таке роз-
порядження нічого не знає.

Тільки про столицю Варша-
ву. А по провінції діють ріш-
чи, в які не хочеться вірити.
Дня 25. двітія арештувала по-
ліція в Бориславщині 5 членів
Спілки Пролетарів Села і Мі-
ста. Одного з них тов. Візен-
фельда відведено до поліцій-
них арештів у Львові. Тут при
переслуханню лучилися такі
річі, в які ніхто не повірив би.
Коли арештований відмовився
зізнавати, роздягнуто його,
прикрито голе тіло мокрим
шматом, прикрито голову ко-
жухом і б'ють ставленим дротом
аж до утрати пам'яті. Обжадо-
ваного відведено потім назад
до тюрми до Самбора і дер-
жать його там помімо цього,
що слідчий судій казав, його
випустити.

Такі діла діються в ХХ. сто-
літті в "демократичній" ре-
спубліці Польщі і такими мето-
дами послуговується польська
поліція в поборюванню робіт-
ничого руху.

В. Левич.

Львів, 24. мая 1923.

Перший май пройшов. Вели-
чезні здижки народу під черво-
ними прапорами і досі вважа-
ються.

Дивується: нежже справді
хоче хто ставити опір? А як
хоче — то нехай приїде, по-
гляне, переконається.

Глядимо: ідуть борці за но-
вий світ з піснею на устах, з
вогнем в серцях, а з темних за-
камарків мов тіні домів визи-
рають бязко чорні душі,
"чесні" чорні душі, — бо не-
чесні втіслися між робочий
люди — ведуть його, ведуть...
"в ярмо".

Немає двох доріг. Дорога од-
на — що веде вперед до май-
бутнього і веде назад — в се-
редньовіччя. І люди йдуть од-
ною дорогою — одні вперед в
майбутнє, — другі назад — в
минуле, а треті колодами вали-
ються на шляху людства.

Ми йдемо вперед. Наше га-
сло: "Нічого не маємо до стра-
ти, крім своїх кайданів". Зелізо
наших кайданів знищить нас, сто-
чив іржю. Лиш троха ще на-
пруги, крихітка ще часу — і
спадуть окупи і отворяться пе-
ред нами брами майбутнього.

"І в кого зір привик до світла,
того сонце будучого загіре
своєм теплом, накормить сво-
єю силою, — кому-ж рідна
тьма, той буде спалений луча-
ми його "величного", буде
спалений мов черв, виникений
лопатою огорожника з його
підземних нор на палючі лучі
сонця".

Ми йдемо. Ми! Ми — не я!
Нас не один, не сто, не тисяча,
нас мільони! Дрожіть, "духи
тьми! За нами мусить бути по-
біда, бо ми йдемо з духом ча-
су — повільно, але твердо і
непохитно! Ми йдемо — а пе-
ред нами червоний прапор і
пятираменна зізда...

Н. М.

Товариші! Не забувайте про
поміч "Укр. Роб. Вістей!"

Товариші! Не забувайте про
поміч "Укр. Роб. Вістей!"